

Møde for lukkede dører, Stortinget 5. juni 1905

Møde for lukkede dører i Stortinget
den 5. juni 1905 kl. 18.30.

Præsident: C. Berner.

Mødet sattes for lukkede døre.

Præsidenten: Jeg har tilladt mig at sætte dette møde for lukkede døre af hensyn til beskaffenheden af de to spørgsmaal, som jeg agter at forelægge forsamlingen.

Som bekjendt feirer den tyske kronprins imorgen sit bryllup. I betragtning af den levende interesse og varme deltagelse, som den tyske keiser gjentagende har vist vort land og folk, har regjeringens chef og jeg fundet, at der burde sendes keiseren et lykønskningstelegram i regjeringens og Stortingets navn ved denne leilighed. Som præsident tillader jeg mig derfor at foreslaa, at jeg bemyndiges til paa Stortingets vegne i forening med regjeringens chef at afsende et saadant lykønskningstelegram til keiseren imorgen. Jeg ved ikke om udkastet til telegrammet ønskes oplæst. Hvis det ønskes, skal det ske.

Jørgen Knudsen: Naar præsidenten har udkastet ved haanden, forekommer det mig, at det kunde være ligesaa godt, at forsamlingen fik høre indholdet.

Præsidenten: Udkastet er saalydende: "I taknemmelig erindring om den høihjertede deltagelse, som Deres majestæt altid, og særlig i ulykkens dage har vist vort land og folk, tillader Norges regjering og storting sig at frembære for Deres majestæt sine ærbødige lykønskninger til den for keiserhuset og det tyske folk saa betydningsfulde og glædelige bryllupsfest, som idag feires."

Jeg skal forhøre, om nogen forlanger ordet i anledning af præsidentens forslag.

Egede-Nissen: Jeg kom lidt sent, men jeg gaar ud fra, at det var et telegram, som skulde sendes til den tyske keiser. Jeg ønsker ikke at deltage deri.

Votering:

Præsidentens forslag bifaldtes mod 1 stemme (Egede-Nissen).

Præsidenten: Det andet spørgsmaal, som jeg agter at forebringe for forsamlingen er følgende: Som bekjendt bestemmer forretningsordenens § 28:

"Naar et forslag, et andragende eller en anden sag er refereret, indhenter præsidenten tingets bestemmelse om sagen skal

- a. foretages straks til afgjørelse, eller
- b. udlægges til eftersyn for tingets medlemmer - efter sin vidtløftighed og øvrige beskaffenhed i 2 eller flere

dage - og derefter opslaaes til behandling, eller c. sendes til en komite.

Til at forhindre, at en ny sag straks foretages til afgjørelse, udfordres kun, at præsidenten eller 1/5 af vedkommende tings tilstedeværende medlemmer modsætter sig dette."

Ved streng gennemførelse af disse bestemmelser kommer man til det resultat, at ikke alene præsidenten eller 1/5 af de tilstedeværende medlemmer kan modsætte sig, at en sag behandles straks, men at det ogsaa i saa tilfælde kan kræves, at utsættelsen skal udstrækkes til i det mindste 2 dage. Det følger af paragrafen litr. b, og vi havde jo for kort tid siden et eksempel paa, at et mindretal benyttede sig af bestemmelsen paa denne maade. Nu er det klart, mener jeg, at det under den situation, hvori vi nu staar, kan blive nødvendigt for Stortinget at fatte afgjørende beslutninger med ganske kort frist. I modsat tilfælde vilde vi kunne komme op i de største vanskeligheder. Præsidenten har derfor efter konference med sine kolleger i præsidentkollegiet fundet at burde om mulig sikre, at man ikke risikerer noget saadant. Skulde ikke denne sikkerhed paa forhaand kunne tilveiebringes, vil præsidenten se sig nødsaget til at stille forslag om reglementets forandring i vedkommende punkt. Jeg vil tilføie, at efter min og jeg ved manges mening er ganske uanseet den situation, hvori vi staar, reglementets bestemmelser i denne henseende lidet heldige. Det er jo dog en urimelig ting, at en sags behandling, om den ikke kan ske straks, skal kunne kræves udsat i hele 2 dage og det endog af en forholdsvis liden minoritet. Men det skal jeg ikke komme nærmere ind paa nu. Jeg ønsker kun at faa konstateret i dette møde, at ingen vil kræve den nævnte reglementsbestemmelse gennemført under den situation, hvori vi nu staar, ligeoverfor nødvendigheden af med ganske kort frist at fatte beslutninger.

Skulde nogen være af modsat opfatning, anmoder jeg vedkommende om at udtale sig.

Jørgen Knudsen: Det forekommer mig, at det kunde være af interesse at vide, hvad det er for spørgsmaal, dette specielt skulde ramme, forinden man bestemmer sig til at anse reglementet som ophævet. Det forekommer mig, at jo vigtigere beslutninger det gjælder, desto mere betryggende bør behandlingen være. Jeg ved ikke, om det er præsidentens mening, at man skulde anse sig berettiget til ved flertal her til enhver tid at fatte beslutninger i strid med reglementet.

Præsidenten: Her er ikke tale om "ret som det er at fatte beslutninger i strid med reglementet". Jeg troede, at ethvert medlem af denne forsamling kjendte saa nøie den situation, hvori vi nu staar, og de krav, som den kan komme til at stille, at man ogsaa var fuldt forberedt paa, at det kunde blive en nødvendighed for Stortinget med ganske kort varsel at fatte afgjørende beslutninger, og at

disse beslutningers effektivitet i høieste grad vilde være afhængig af, at de blev fattet hurtigt, uden forhaling.

Hagerup: Der vil jo ingen miskjende vegten af de betragtninger, som præsidenten der har gjort gjældende, og jeg antager ogsaa, at præsidenten vil kunne paaregne, at hvert medlem af denne forsamling er sig det ansvar bevidst, som kan være forbundet med ved benyttelse af reglementets ord at fremkalde en udsættelse, som kan være skadelig for landet. Men forsaavidt præsidentens udtalelse gik i den retning, at man saa at sige nu paa forhaand absolut skulde fraskrive sig enhver ret til at faa overveie forslag, som man ikke tidligere havde haft anledning til engang at blive bekjendt med, saa gaar det noget videre, end det forekommer mig, at man paa nærværende tidspunkt uden videre kan underskrive. Det er muligt, at det ikke har været præsidentens mening at sige, at man ikke rigorøst bør benytte denne ret ligeoverfor et forslag, om hvilket det er klart, at det ikke taaler nogen udsættelse. Men man maa jo være baade berettiget og forpligtet til hver for sig at overveie det ansvar, som er forbundet med en saadan udsættelse, og det ansvar, som man finder kan være forbundet med en øieblikkelig handling. Det er dette forbehold, jeg for mit personlige forbehold har troet at burde tage i anledning af præsidentens udtalelser.

Præsidenten: Disse bemærkninger af den sidste ærede taler kan jeg finde meget rimelige. Jeg skal kun i anledning af den ytring, som faldt - at man dog maatte faa anledning til at gjøre sig bekjendt med vedkommende forslag - tilføie, at naar dette officielle møde er afsluttet, vil jeg anmode herrerne om at blive tilbage til et privat møde af lignende art som det, der blev holdt forleden dag. I dette private møde vil regjeringens chef være tilstede og give herrerne en meddelelse om grundlinjerne i den aktion eller fremgangslinje, som regjeringen havde tænkt sig befulgt. Derved vil jo herrerne faa anledning til nærmere at overveie sagen.

Castberg: Jeg maa sige, jeg ved ikke rigtigt, hvordan praktisk talt de udtalelser, som er faldne fra repræsentanterne fra Porsgrund og Kristiania, er at forstaa. Jeg mener derfor, det kan være tvilsomt, hvis dette møde skal slutte med disse udtalelser, hvad egentlig resultatet af dette møde er. Der blev af repræsentanten fra Kristiania anført - og præsidenten udtalte jo, at man kunde finde adskillig berettigelse deri -, at repræsentanternes svar paa det spørgsmaal, som var stillet af præsidenten, jo vilde bero paa, hvilke beslutninger det i hvert enkelt tilfælde gjaldt, og i den anledning bemærkede præsidenten, at der skulde holdes et privat møde efter dette. Jeg bad nærmest om ordet for at henstille til overveielse, om det ikke under disse omstændigheder skulde være ønskeligt, at dette møde udsattes, indtil det

private møde var holdt, - hvis da ikke præsidenten skulde have opfattet de udtalelser, som er faldt her, som saa bestemte og bindende, at dermed præsidentens hensigt allerede nu er opnaaet.

Præsidenten: Præsidenten har forstaaet de udtalelser, som er faldt her, saaledes, at det, jeg tilsigtede, kan siges at være opnaaet, og jeg troede, det var bedst at faa dette bragt paa det rene før man gik til det nævnte private møde. Jeg tror at kunne gaa ud fra, at alle i forsamlingen er enige om, at under den situation, som vi nu gaar imøde, maa der vises den høieste grad af loyalitet og ikke gjøres noget forsøg paa illoyal udnyttelse af forretningsordenens bestemmelser i den før nævnte paragraf. Saaledes har præsidenten opfattet stillingen.

Jørgen Knudsen: Naar der tales om illoyalitet, saa har præsidenten ret i, at det kan forudsættes, at ingen vil befatte sig dermed; men naar der er spørgsmaal om en realitet, saa tror jeg, præsidenten maa gaa ud fra, at man ønsker at have den fornødne tid til overveielse af vigtige spørgsmaal og ikke mindst af de spørgsmaal, som kanske kommer op nu.

Præsidenten: Præsidenten har allerede oplyst, at regjeringens chef er beredt til at møde op i det private møde her og meddele grundtrækkene i sin plan.

Brandt: Jeg vil udtale mig nærmest i retning af, hvad hr. Hagerup udtalte. Jeg mener, at dette er en ret, som man bør forbeholde sig, naar det ikke paa nogen maade smager af obstruktion.

Carl Stousland: Jeg var opmærksom paa, at præsidenten udtalte, at forsaavidt udtalelserne skulde gjøre det paakrævet, vilde præsidenten tage under overveielse at fremsætte forslag om reglementsforandring i dette punkt. Hvis præsidenten finder foranledning til nærmere at overveie fremsættelsen af et saadant forslag, saa vil vel det næste spørgsmaal være, om det ogsaa kræves behandlet efter den eller den paragraf i reglementet. I det hele taget forekommer det mig, at de reservationer, som her er taget, let vil kunne opfattes til begge sider.

Præsidenten: Da nu ikke flere har forlangt ordet, vil præsidenten, inden han afslutter diskussionen om disse spørgsmaal, paany udtale, at han har opfattet stillingen saaledes, at enhver inden forsamlingen vil optræde med den yderste loyalitet ligeoverfor de forslag, som der i anledning af den unionspolitiske situation kan blive tale om at fremsætte for og at søge vedtaget af denne forsamling.

Jeg udbeder mig dernæst forsamlingens tilladelse til i dette møde, uagtet det er for lukkede døre, at referere to indstillinger, som det er ønskeligt at faa refereret

Møde for lukkede dører, Stortinget 5. juni 1905

straks. Det vil selvfølgelig blive offentliggjort, at de er refererede.

Der refereredes:

1. Indstilling fra budgetkomiteen angaaende andragende fra Sydvarangers formandskab om bidrag af statsmidler for at afhjælpe den der herskende nød.
2. Indstilling fra toldkomiteen angaaende afsluttelse af overenskomst betreffende ordningen af eiendomsforholdet mellem toldvæsenet i Tromsø og kommunen sammesteds.
Enst.: Nr. 1 og 2 udlægges.

Mødet hævet kl. 18.55.
